

Kartlegging av mulig rømt oppdrettslaks i elver i midtre Hardangerfjorden, juni 2020

Helge Skoglund & Knut Wiik Vollset



Snorkling ved Seimsfoss i Guddalselva (foto: NORCE LFI v/Knut Wiik Vollset)

1. Bakgrunn og hensikt

På forsommeren 2020 fikk Fiskeridirektoratet inn flere tips om mulig forekomst av rømt oppdrettslaks i Kvinnherad og midtre Hardanger. Det ble først observert fisk rundt 1-1,5 kg i området rundt Mundheim. Deretter kommer det inn tips om observasjoner av 30-50 fisk i samme størrelseskategori i Omvikedalselva og etter hvert tilsvarende i Uskedalselva. For å avklare hvorvidt dette var rømt laks ønsket Fiskeridirektoratet at NORCE LFI skulle undersøke fem aktuelle elver basert på rammeavtale 18/5404. Hensikten med undersøkelsen var først og fremst å være å bekrefte eller avkrefte forekomst av rømt oppdrettslaks, samt å forsøke uttak ved bruk av harpun dersom dette ble vurdert som hensiktsmessig.

2. Materiale og metoder

Undersøkelsene ble utført den 16. juni 2020, og inkluderte følgende elver:

053. 4Z	Mundheimselva
045.4Z	Rosendalselvene
045.32Z	Guddalselva
045.31Z	Omvikdalselva
045.2Z	Uskedalselva

Undersøkelsene ble utført ved snorkling i nedre deler av elven og ved elveosen. Unntaket var i Mundheimselva hvor vannføring var for lav for snorkling, og nedre del av elven og estuarieområdet kunne kartlegges fra land. Vannføringen var lav i Mundheimselva, moderat i Uskedalselva og Omvikedalselva og forholdsvis stor i Guddalselva og Rosendalselvene. Den forholdsvis høye vannføringen medførte at det ikke var sikkerhetsmessig forsvarlig å undersøke en større del av elvene, men observasjonsforholdene på de undersøkte områdene var forholdsvis gode i ferskvannsfasen i alle elvene. Som følge av algeoppblomstring var imidlertid observasjonsforholdene svært begrenset i blandingssonene mellom ferskvann og sjøvann, og vider ut i sjøen.

En oversikt over områdene som ble undersøkt i de ulike elvene er vist på flyfoto under.

Uskedalselva:



Omvikedalselva:



Guddaslelva:



Rosendalselvene:



Mundheimselva (undersøkt fra land):

3. Resultat og vurdering

En oversikt over observasjoner i de ulike elvene ved snorkling/kartlegging den 16. juni 2020 er vist i Tabell 1. Det ble ikke observert rømt oppdrettslaks i noen av elvene, men det ble observert til dels mye sjøaure av ulike størrelse fra postsmolt og opp til større gytefisk. De større gytefiskene av sjøaure var blanke og i god kondisjon. Majoriteten av fiskene som ble observert var infisert av lakselus, og enkelte fisk hadde til dels kraftige luseinfeksjoner. Det ble også observert en del hopping av sjøaure i elvemunningene, noe som trolig skyldes luseinfeksjoner.

Fravær av observasjoner ved snorkling kan ikke med sikkerhet brukes til å avkrefte forekomst av rømt fisk i området, men erfaringsmessig vil en observere fiske i de aktuelle områdene i tilfeller det er snakk om større rømminger. Det vurderes som sannsynlig at tipsene om mulig rømt oppdrettslaks i det aktuelle området kan knyttes til forekomsten av sjøaure.

Tabell 1. Oversikt over observasjoner av fisk ved snorkling/kartlegging på de undersøkte områdene i elvene den 16. juni 2020.

Elv	Observasjoner
Munshemselve	Ca. 15 sjøauresmolt
Rosendalselvene	Ca. 30 sjøaure 0,5-2 kg >100 sjøauresmolt
Guddalselva	5 villaks >60 sjøaure >50 sjøauresmolt
Omvikedalselva	Ca. 90 sjøaure 0,5-3 kg >200 sjøauresmolt
Uskedalselva	>300 sjøaure 0,5-4 kg >50 blenkjer >50 sjøauresmolt



Fra Uskedalelva. På lokaliteten ble det observert en stim på > 150 sjøaure (Foto: NORCE LFI v/Knut Wiik Vollset).